

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Liber pandectarum medicinae

Matthaeus <Silvaticus>

[Venedig], 10. Okt. 1480

Sequitur de N

[urn:nbn:de:bsz:31-316129](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-316129)

cap. de mure sanguis ei⁹ eradicat verrucas: et ster-
cus eius confert super allopiciam et propiellinitu
cum cepe: et pprie illud qd e adustu: et efficcatur
et assat mul et dat ad comedendu infanti et abscin-
dit fluxu soline ab ore ei⁹: et si bibat sterc⁹ muris
cu thure et aq mellis frangit lapide: et si supponat
collyriu soluit vtre pueri: et qn coquit cu aqua et
seder in ea qui difficultate patit vrine couent ei:
et qn mus scinditur et ponitur supra puctura scoz
pionis sa **Dial** cap. fumus sterc⁹ muris tri-
nat ipam tu et umblico infantiu ipo-
fitu ventres exponit.

Mutagenat. i. cibus q fit i aliq vase cu lacte semu-
nu omniu et iure galline et vitellis onoz cu zuca-
ro et speciebus factis ex cinamomo spica cubebis
calamo aromatico et carui: et coquit in igne et ap-
posita super vas testa calida.

Mutagakil. est nomen regis

Mutali quid e lege alsachi

Muthathalin idem qd supra

Muzagara i. sapor acetosus

Muzadir in libro alchimie sepe inuenitur: et apud
Balyabbatem muzadi⁹ et almuzadi in cap. debili-
tatis visus e sal armoniacus: pprie aut apud ara-
bes muscadu vocatur: a quo multi latini laxadra
vocant corrupte.

Muzum proprie dicitur cuius sapor est composi-
tus ex dulci et acetoso

Muzium idem quod supra

Sequitur de N.

Nam i. strutio auis

Nabanaba. i. menta

Namar idem quod supra

Naeq. i. acorus

Naeqi idem quod supra

Naeul. i. abrotanum

Nachana i. nachana

Naur of alchefe i. nasturtium

Nausta dial. e cotula olearis que nausta dicitur:
et est eos qua acies acuiur.

Nabale. i. apis. Cap. 560

Nabach est fructus scdm Auic.
arboris dicte asadar
sine sadar q apud dial. vocat agrifoliu
vez apud Serap. est aliud nabach. s.
cortex arboris q a diasco. vocat nascatimon: et di-
cit Serapi. cap. nabach q affert de india: et e i co-
lore similis croco: et sicut cortices mori boni o-
dois: et hz virtute calefacient: sicut cu eo fumiga-
tiones: et ponit in cofectionibus vnguentorum: et in
alijs cofectionibus calefactorijs: et hz virtutem cala-
mi aromatici. Et id e auct. gal. e cal. i. tertio: et e ex
speciebus indie: et qn fit suffumigatio cum eo valet
corruptioni matricis: et cofert suffocationi ei⁹ qn
e siccu. In tacuino scribit q nabach copatur ne-
spillis: et zaroz qd e magis odorifer: nespulis: et ita
similitudo e i virtute qn fructus agrifolij e stiptic⁹
pfortas stomachu: et similis copat nespilla et zaroz
Nabati e regio. vñ qn repit i aliqua medicina in

telligendu e de orientali a nabathea regione orie-
tis q iacet inter iudea et arabia. Nabathei snt qui
sunt ex arabia cu terminis syrie. Qui in li. meta-
mor. curus ad auroz nabatheaiaq regna recessit

Nabat arab. e dictu planta

Nabati e quod fit in septentrionali parte

Nabet. i. cadi Nabati idem qd supra

Nabes i. acorus

Nabit. i. pot⁹ quida q fit ex daculis et siccu⁹ siccis

coctis i aq vel qcuq; fructu dulci. Cap. 561.

arab. gre. et latine

ameos.

Nachana lib. aggre. ca. nachana sine

nanochach auct. dial. qui

da noiant ipm pomu atomation. i. cyminu ethio-
piu. vez na cymini ethiopi e alia a na ameos: et e

notu. e naq; sem e fere simile cymino ethiopi mi-
si q e min⁹ eo multu et albi⁹ et durius et in suo sa-
pore e de similitudine saporis origani: et illud qd

e eligendu ex eo: e illud qd e recess et mudu. et id e

auct. Gal. Magis inuauu qd e ex eo: e sem e ei⁹

et in sapore ei⁹ e amaritudo pauca et acuitas: et vir-
tus eius e q calefacit et siccat in tertio gradu. Et

id e aucto. Alben mesuay dixit: q puocat vrinam

et sem e bonu se. antiq; et qn ei⁹ decoctio ponit

supra punctura scorpionis auferit dolor: et e bonu

frigiditati stomachi et epatis: et auferit opilationes

et sedat nausea: et desiccet humiditates stomachi

et e bonu humiditati q e i pectore: et mudificat vi-
as renu: et vesice: et extrahit lapide ex eis postqua

fuerit fact: et qn fit linimentu cu eo abstergit mor-
fea et baras: et maxie cu medicinis q snt ad hoc

Nachama i. menta

Nacham qd a dial e. Cap. 562.

Nakala ara. latine Sera.

lib. aggre. ca. nakala sine nachla vini

dit diuisionibus multis. na snt rami ei⁹

et succ⁹ ramoz ipsoz et ciffiliones ei⁹: et sumitates

ipius sine cacumine: et cortex cacumis ei⁹: et e ka-
fri et recess ex eo imatur qd e sicut agresta. Uue

e balach. Id e auct. Gal. Substantia succi ramozu

et ciffilionu et sumitatis e coposita ex sba aquosa

tepida et terrea frigida: sed coricis sumitatis sba

e i seipsa siccor: et no e i eo huiditas aliq: et sapor

totu arboris e stiptic⁹: virt⁹ ei⁹ e desiccantia: et co-
fert vlceribus putridis: et stringit iuncturas: et con-

fert corruptioni corpis et ozis stomachi applica-
ta exterius: aut in potu supra: s; sedumacimas. i.

nucle⁹ sine os dacili qncu coburif i olla sic alie

medicines: et cu extract⁹ fuerit ab igne extinguitur

i vino: et postea abluif: et poit loco tucie i collyriu

q ponunt in oculo: et si no coburitur prima vice

coburant itez: et virt⁹ eoz e stiptica coglutinati-
ua: qn miscet cu lardo couenit vlceribus q sunt in

oculo et exitui oculi et casui palpebray: et icarnat

vlcera. Et id e auct. Alben mesuay: virt⁹ ciffilionu:

e frigida in fine primi grad⁹: et sic. in medio eius

dem: cofert acuitati sanguis et cholere: et strigit ve-

tre et nutrit nutrimento pauco: et curat dolorem

Nastatimon hec vocavit se rap. nabach. **Dias** est quidam cortex indicus odoris boni: et similis lanule siue corticibus.

est enim viscido calefaciens. misceat denique similia matibus et in antidotis et acopis mittit ex calefacto: quapropter medet similiter ut calamum aromaticum et vaporacioni supponit tarda strictura matricis laborantibus

Nasca est fungus arboris: et accipit denominationem ab arbore in qua oritur ut nasca nucis vel nasca pomi. **Nascale** est quod matrici imponit simile supposito: pessariis vero simile clysteri quantum pro nascale pessarium libris antiquis sepe inveniatur.

Nasir .i. rubeus. **Nasiri** idem quod supra.

Nasup .i. polium montanum.

Nasurdus est quidam morbus qui oritur infantibus qui difficulter et cum sonitu per nares inspirant et respirant

Nasoz est species cinnamomi

Nasozep .i. cymbalaria **Nasur** .i. abrotanum.

Nasturium quid est: lege cardamus

Nasturium textorum quid est: lege quod supra.

Nasturium orientale quid est: lege quod supra

Nasturium silvestre quid est: lege leucisticum.

Nasturium aquaticum quid est: lege quod supra

Nasturium babilonicum .i. nasturium aquaticum

Atarab arab. lati ne scorpio **Sera** est animal venenosum omnibus notum

Bosse. Sera lib. agreg. capi. nata rab. aucto. Gal. Scorpio quando teritur et ponitur supra locum moris in ipsius confertur: et similiter confertur quando assatur et comeditur: et confertur etiam secundum quod diximus morisui vipere: et confertur cinis eius combustus lapidi renis et vesicis.

Almanzor tractatu. viij. capitulo de his que fugant venenosa si suffumigetur domus ex scorpione omnes alij fugient. similiter si fumigetur domus sulphure et ungula asini et galbani fugabunt scorpiones. **Oleum** enim in foraminibus eorum si suffum fuerit non inde ulterius eribunt imo fugient. Et idem de punctura scorpionis est bibere pondus vini aurei cum aqua aut vino ex radicibus coloquintide siccis: aut

vini aurei pondus ex medicamine de assa cum vino. 3. vini et locum qui est supra puncturam stringere: et ex oleo de ben et aqua cal. embrocare et sambacino in quo castoreum et euborbium confricata fuerint inungere atque cum eo locum fortissime fricare: tyriaca que valde proficit. **Recipe** radicum capparis absinthij nabati aristologie gentiane ana equaliter: confice cum melle. **Dosis** huius in potu. 3. iij. Item confert tyriaca diateseron vel vinum vetus: et allia ei ad comedendum tribue: atque ex eis loco emplastrum suppone: locum quoque assidue cum igne calefaciat: si aut febris superveniat sequenti die plebotoma et aqua ordei ei tribue: et custodi ne acutam egritudinem incurrat. omnes preterea abstinere ab apij comestione: ubi scorpionum multitudo fuerit. **Dias** cap.

de scorpione. **Scorpio** montanus quando teritur crudus et ponitur supra puncturam suam curat. **Assatur** et comeditur et facit hoc. sed scorpiones marini quoniam comeduntur et bibitur ius eorum laxat coleram: et conferunt aque descendentem ad oculum et obscuritati visus

Auc. lib. ij. ca. de scorpione: oleum scorpionum confert doloribus aurium valde.

Atanacha .i. menta

Atanacha quid est lege dicanacha

Atara posterior pars oculi.

Atas est confectio quecumque facta ad formam nucis

Atasi idem quod supra

Atasi idem quod supra

Atienigi .i. colofonia

Atis .i. ferula

Aticos idem quod supra

Atis .i. hircina. **Pli.** **Atis** herba est cuius folium euallum hirci virus redolet.

Atan .i. vitrum

Ataron idem quod supra

Atrodista .i. rubus

Atalis .i. amomum

Atuliac idem quod supra

Atufares .i. antimonium

Aturon .i. neruns

Atubatis .i. ferula siluatica

Atufasoz .i. arbemisia

Atufasoz idem quod supra

Atuber .i. hypoquistidos.

Atetar .i. hircina

Atetach .i. pimpinella

Atid .i. vitrum

Atidb idem quod supra

Atidi idem quod supra

Aticara .i. amomum

Atectar .i. claretum de vino melle vel zucaro et speciebus

Atectarium .i. abrotanum

Aterton .i. folium

Atrenis .i. semen peonie

Atrecis est genus mortificationum alicuius partem membri.

Ateda in regali dispositione baly est confectio que dicitur aromatica ad fumigandum que consuevit deferri ad nos troscicata in forma que drangulata oblonga

Atedidus .i. neticus

Atediran .i. auricula muris

Atedidam idem quod supra

Atefelin est morbus prohibens ortum capillorum.

Atefelon est quoddam vlcus oculi

Atefolom idem quod supra.

Atefre .i. thit **Atfel** .i. nubis

Atefele .i. nubes **Atrefes** .i. passio renis.

Atefri .i. rnes **Atefosar** .i. peonia

Atefro cathar. .i. renibus apta confectio

Atefro .i. renes

Ategataf .i. siluestris

Ategrataf idem quod supra

Ategratafi idem quod supra

Ategen et chela .i. gramen

Ategefar .i. opium

Regebroch	.i. cymbalaria
Regil	.i. gramen
Regili	idem quod supra
Regifar	.i. hypoquistidos.
Rema interpretatur comellio: et est grauius vi- cium q̄ corosio	
Reman arab. exposuit translator: Auicē. q̄ est si- mbrizim: et in hoc etiā errauit constantin? Ue- ritas autem est q̄ ipsum ē serpillum. Unde cap. de neman. Auic. cū cap. d̄ serpillo apud dias. idē dicit: qd̄ etiā p̄ Ser ap. apparet: et p̄ Stephanū etiā in synonymis nemanū. i. serpillū. Item alibi de serpillum serpillum. i. nemanum	
Remana	idem quod supra
Remamema	idem quod supra
Remen	.i. simbrizim
Remanu	.i. zinziber
Remebrese	.i. sobilia
Remefesa	idem quod supra
Remertin	.i. vlupicula
Remeretum	idem quod supra
Remeri	.i. zinziber
Remita	.i. ameg
Remica	idem quod supra
Remis	.i. lenticula
Remicba	.i. ameos
Remicbe	idem quod supra

Cap. 567.

Nenufar latine: arab. silofar.
gre. nimphea. Scien

dū q̄ nenufar ē duplicis generis: vnū
aquaticū aliud terrenū. aquaticū ē ne-
nufar vel nimphea aquatica vel cacabus veneris
vel papauer palustre: vel aliga palustris habens
flores albos similes lilio habentes in medio ve-
lud crocum. terrēna ē que vocatur vngula cabal-
lina faciens flores croceos: vel tussilago: vel came-
leucen grece et arabice vocat phatanū vel phar-
fangium: nascitur **Sera** lib. aggreg. cap. silo-
far. i. nenufar: ē plan-
ta que nascitur in paludibus nō currentibus: ha-
bet folia similia folijs plāte que dicit pinozin: nī
si quia sunt minora eis et longa paz: cuius que-
dam partes apparent sub aqua: et quedam super
aquam: et in omnibus sunt folia multa: et habz ra-
mos in vna radice egredientes: et habet flores al-
bos similes lilio cū palliditate pauca habēs i me-
dio velud crocū: et quādo producent flores eius
apparent capita similia malis: aut capitib? papa-
ueris nigri: in quib? semen ē nigrū amaz viscosū
et habet stipitē lenē nō grossum nigrum similem
stipiti herbe que dicitur pinozin: et habet radicez
magnā albam vel asperam habentē nodos: et ali-
qua ex eis habet radicē nigrā. Et idē auctoritatē
Sal. virtus huius radice et seminis hui? plante
est virtus que desiccat sine mordicatione: et strin-
git ventrē. flos eius ē fri. et hu. Et idem aucto. al-
basari ē fri. in. **Dias** cap. d̄ nenufare. nenu-
far. i. nimphea: et nasci-
tur in aquis stantibus vel locis cultis et aquosis

folia habens similia cicozio: sed minora et oblon-
ga: altū sup aquā proferens caput: multa capita i
aquā habens ex vna radice. flos ē illi albus simi-
lis lilio cum pauco pallore: semē habens i medio
crocum sed cum floruerit caput rotundum effi-
citur sicut mala matiana: aut capita miconij nigri
in quo semen inuenitur latum et spissum in gustu
argillosum. hasta eius lenis non grossa et nigra si-
milis cicozio. radix est illi nigra et aspera et nodo-
sa que i autū **Posse. Sera** auctori
pno sicatur. radix eius et semen stringunt ventrem. et idē auc.
albasari. flos eius auferit vigilias euenientes a ca-
lidityte. et idem auct. Rasis inducit somnū. ē fri.
et sedat dolorē. et oleum ei? est forti? oleo violato

Dias radix eius sicca bibita cum vino citi-
acis medetur splenez siccatur cataplas-
matibus adhibita. et in stomacho posita dolorē
compescit. bibita vesice dolorē mitigat: maculas
corporis detergit. Alopicias emendat pice addi-
ta omnia similiter facere potest. multum in som-
nis videntibus bibita prodest. tumorem testium
tollit. semen eius assidue bibitum id facere nouit
potui data atq; illinita corporib? similiter habet
virtutes. Item radix eius et semen virtutē habet
desiccatiuam sine mordicatione: et iō rheuma vē-
tris reprimat. semen vero eius potui datum repri-
mit seminis fluxum si plus a ratione fluat. que au-
tem albam radicē habet fortior est virtute et bibi-
tur cum vino nigro. nam stipite participat et ali-
quid projectorie virtutis: ita ut aluum sanet infu-
sa. et allopiciam cum pice liquida curat. Auic. de
viribus cordis ait: q̄ confortat cor. Galie. vi. sim-
phar. cap. de tussilagine bilbiū siue tussilago: et ē
vngula caballina vel nenufar terrenū vel farsana
nominatur autem tussilago eo q̄ tussibus et or-
thonoicis conferens creditur. siquis sumens fo-
lia sicca vel radicem super prunas fumigas ipsi-
ret confurgentem fumum. Est autem mediocrit-
acre quare et rūpere sine dolore creditur vniuer-
sa apostemata que i thozace. virida vero folia et
flores pblegmonem patientia membra cum diffi-
cultate digestionis exterius cathaplasmata inuāt
propter amissionem aquose humiditatis cuius
omnia viridia et tenera. bec quidez magis: illa ve-
ro minus participant. sicca vero folia lilij acrio-
ris sunt virtutis ut competant pblegmonē patie-
tibus. Auic. libro secundo cap. de nenufare. syru-
pus eius lenit ventrem et confert se. cistatis: et ē ve-
hementis extinctionis.

Renuchia	.i. ameos
Renucha	idem quod supra
Renuca	idem quod supra
Renuche	idem quod supra
Renrus	.i. coctus
Repita	.i. calamentum
Repitthefendenis	idem quod supra
Repit	idem quod supra

Cap. 568.

Neregil arabice: latine nux indi-
ca: et est nux magna

Sera lib. aggreg. cap. neregil. et palma in
 rü zing. Et dicit q' neregil e palma de mochol. z
 iste insule noiantur dabget: z ab eis deferunt da
 big: z neregil. Ultima vero istaz insulaz e sa
 randib azaran. Et idē auct Gal. in libro de cibus
 nux indica e ca. in secūdo gradu: bu. in primo. Et
 idē Serap. signum humiditatis eius e q' cito coz
 rumpit. z ipsa e grosse z gravis substātie: nisi qz
 ipsa nō e mali chimi. oportet q' caueat ab ea que
 nō e recens z bona que e multe albedinis: in car
 ne sua z in qua e aq' dulcis bona. z illa aqua que
 e intra ipsam e signum sue recentie: et d'z excoria
 ri illud quod e albū ex ea existēs exterius: q' iste
 cortex e durus gravis stomacho longinqu' a di
 gessione. z si aliunde digeritur nō inuenit corpus
 in eo aliud: nisi nutrimentum modicū. z ipsa qui
 dē nux comeditur cū zucaro tabarzet: aut cū pe
 nidijs albis: z proprie ab eis q' sunt calefacti. pble
 gmatici vero cū pauco melle et cholericū nō vtāt
 ea. z sumāt eam pblegmaticū in ieiunio: et expec
 tent donec descēdat a stomacho: z post comedāt
 z quando ipsa veterascit expellit ascarides sua p
 pietate. z oleum eius vetustū fert ventositatib'
 lumboz. z dolorib' genuum. z emoroidib' que
 fiunt a phlegmate quando bibitur: z quādo limet
 exterius maxime admiscet cū oleo nucleoz pfi
 coz: quando administrat de vnoqz illoz. z ient
 aureus vn'. Oleū vero ei' que noua e cōfert pble
 gmaticis: z e melioris chimi q' butiz vaccini nel
 ouini: qz nō pūgit stomachum sicut facit butirum
 vaccinum vel ouinum nec mollicat eum. Oleum
 vero eius cōfert. Tractatu de oleis
 fert vesice. **Jo. mes.** Oleū eius cōfert
 dolori neruorum: z lenit pectus z pulmonē. clari
 ficat vocem z impinguat: z addit in spermate.

Auic. lib. ij. cap. de nuce indica. Dicit q' au
 gmentat coitū: z cū antiquat comesta
 sta ascarides z vermes necat.
Here. i. arbor cerasi siluestris d' cuius cortice fo
 phisticatur Cassialigna: lege mabieleb.
Hereon i. affodillus
Heremist i. semen rose osini
Herestnich. i. rosa azini. flos eius z cortices simi
 lantur maci. sed minus rubens: z e aromatic' de
 clinans ad caliditatem z habet p'z ponticitatis: z
 appropinquat in virtute neriden Auic.
Herestnik idem quod supra
Heremusca idem quod supra
Heresem i. virga postoris.
Heriden. i. spica romana vel celūca
Heriden hortēsis idem quod supra

Cap. 569.

Erion grece: aut neredendron
 aut redodafnes: ora. ad
 elpha latine: oleander vel landrum.

Dias cap nereon: frutex e omnibus nota:
 folia habet similia amigdalis: s' ma
 iora z pinguiora: z f' orē rodo similem. semē etiā
 parens sicut cornu veluti lanam: deintus habens

similem hiacyntho. Radix e illi oblōga z augu
 sta: gustu falsa. nascit' locis aquosis z maritimis.

Auic. lib. ij. cap. de oleandro. Oleāder alia
 est siluestris: z alia est flumialis. silue
 stris vero habet folia portulacae similia: sed sunt
 strictiora: z eius tyrsi sunt lōgi expansi sup terrā
 z apud folia sunt spine: z nascit' in desertis domi
 bus. flumialis autē orit' i ripis flumioz: cuius tyrsi
 a terra elenant: z spine eius sūt occulte: z folia ei'
 sunt sicut folia salicis: z folia amigdali: z e sapo
 ris valde amari. superior cutis eius z flos ei' est
 sicut rosa rubea bon' valde: z sup ipm egreditur
 quoddā simile pilis: z eius fruct' est durus plen'
 asper: z intus e res sicut lana. e cal. i. ij. sic. in. ij.

Dosse. Dias ra. Rā comesta ab
 animalibus mortem infert: sed homini remediuz
 est salutis: maxime cū vino z ruta bibita mortib'
 venenatis occurrūt. pecora minuta si odore eius
 tacta fuerint **Auic.** interficit pulices z ver
 moziuntur mes terrenos. succus fo
 liorum eius valet scabiei: z excoziationi. z cōfert
 dolori dorzi antiquo moze emplastri. et flos eius
 facit stermutationē. z est venenum hominib' z be
 stijs: v'z cōfert cū bibitur cū vino decocto cum
 ruta: z potatur: z liberat a venenis verniū vene
 nosoz. ego tū dico q' hoc e timozofū: z ipsa z ei'
 flos e venenum hominibus z bestijs z canibus.

Ueztū cōfert q' bibit' cū vino decocto cū ruta
 secundum **Bal.** viij. sim. phar. cap. rododaf
 q' dicitur. nes. i. landrū vel nerion: no
 ta est omnib' frutex cataplastmata diafozeticē vir
 tutis e. itra corpus vero sumpta p'nciosa est non
 solū hominib': sed plurib' bestijs. secūdū cōple
 xionē tertij est gradus calefacientium incipientis:
 primi vero siccantium

Hermis	i. rosa canina
Herose i. bellū.	Herofarch idē qd s.
Herodendron	i. nerion
Hesa. i. amidū	Hessa idē qd supra
Hesar. i. silipēdula	Heserin. i. rosa siluestr.
Hesen	i. arbor tremula
Hesefoz	i. amilum
Hesescertigi idē.	Hessen idem
Hesefregū idē qd s.	Hesseleugi idem
Heseon	i. centaurea maior.
Hesim	i. rosa seni
Hesirem	idem quod supra.
Hespillum d'z dicere mespillum: p q' le. saroz.	
Hesrin albam	i. nesim
Hethalim	i. epithimum
Hethalimi	idem quod supra
Hetabron	i. mandragora
Hetunca	i. ameg
Heticus. i. apostema ex genere apostematū accu dentium in carnibus mollib' z proprie in glādu losis locis: z nōminatur nascentiacutis.	
Hezemus	i. maiorana
Hezemusi	idem quod supra
Hezezaroe	i. saroz.

Roī	.i. nucleus dactili
Rocale	.i. furfur
Rochale	idem quod supra
Rockale	idem quod supra
Rochba	.i. flommos
Rochifar	.i. pulegium
Rochifari	idem quod supra.
Rocticozax	.i. bubones aues
Rocilopa	.i. nictilopa
Rodach	.i. pulueres et vnguēta.
Rodar	.i. antimonium.
Rodalzar	.i. apium risus
Thomas est vlcus oculi putruosum contentū ex tumore et fordibus. quidam dicit q̄ sunt comestiones cancrose.	
Rome	.i. satyrion
Romerac	.i. almca
Romerati	idem quod supra
Rora	.i. calx
Rorasar	.i. muscata
Roralifoz	.i. ironia
Rosadar	.i. sal armoniacum.
Roscader	idem q̄ supra
Rossalef	.i. muscellina.
Roticos milcos. i. spinalis medulla	
Roticora	.i. nocticorax.
Rouinaticam	.i. rubcum
Rouisarb	.i. psillū
Ronalasar	.i. sticados
Rubastis	.i. stafiragria
Rubasuf	.i. centaurea
Ruber	.i. vsnee
Rucaria	.i. nux muscata
Ruca. i. posterior pars capitis	
Rucratū. i. loc⁹ vbi collū craneo iungit	
Rucesar	.i. nux sarcha
Rucesarb	idem quod supra
Rucle⁹ secundū quosdā quando simpliciter ponitur pro nucleo pini intelligit. quidam dicit pro nucleo oliuē: sed in secūdo cano. Auic. de nucleo dactili intellexit.	
Ruda	.i. mutha
Rudalep	.i. stincus
Rudalept	idem
Rudeac	liquor est.
Rudokalip	.i. os mundi.
Rudolf	.i. ceterach
Rugafelitis quid est: lege elius.	
Rugafelinsi	idem
Rugasar	.i. antimonium

N **Amur** Cap. 571.
arabi. vel mestrarū mi
seri. grece serpillū: vel
berpillū: latine serapullū.
Sera lib. aggreg. cap. numir auct. dial. est de
eo domesticū et siluestre. sed dome-
sticum est planta inclinata super faciem terre ia-
cens: et q̄ de ea tangit terram infigit in terra ra-
dices: et habet folia et ramos similia folijs et ra-
mis origani: nisi q̄ sūt albiores: et in odore suo ē

aliquantulū ex odore maiorane: et vtm̄ ea multū
in cibis: et nominant eam multi arclas et arclanē.
sed siluestre ex eo nominat ragis q̄ nō inclinā
sicut aliud sup̄ terram in ortu suo: immo stat ere-
ctus: et habet ramos suos subtiles lignosos a deo
q̄ possum⁹ facere ex eis licinia ad lumen accen-
dendum: et ramuli sunt longi circa palmum ple-
ni folijs rute similibus: nisi quia sunt strictiora et
longiora et duriora folijs rute: et flores acuti sapo-
ris et odoris boni per singulos ramos distinctos
cuius color est i summitate eius purpureus: et ha-
bet radices in quibus non est inuamentū. **Halci**
in rupibus et in locis lapidosis: et est fortius et ca-
lidius domestico: et admiscetur in medicinis. Et
est alia species agrestis vel siluestris: et ē sishabi-
rion: nascit in locis habitabilib⁹ et domesticis: et
est similis mente: nisi quia sunt ei folia latiora q̄
mente: et meliorē odore habet. Et idē auct. Hal.
substantia eius est subtilis: et virtus eius ē que ca-
lescit et desiccatur in tertio gradu. **Pli. cap. de ser-
pillo.** Serpillum idem est q̄ berpillum: quādo
q̄ sumit pro polygonia ut in alexandro de dolo-
re capitis ex causa calida. Et dicit serpillū quia
super terrā serpit. Et ē aliud siluestre: aliud dome-
sticū. Domesticū ramos diffundit sup̄ terrā. silue-
stre in longum **Dial.** cap. de serpillo sine ut
erescit et altum. **latini cicer erraticum**
herba est humilis et sup̄ terram repens cū folijs
atq; ramis origano similibus: albidioribus tamen
sancti odore: fingentibus: et eius species sūt due
vna horizontalis siue vsualis que i campis lapidosis
erescit. alia agrestis que non per terram serpit: s;
recte atq; stipitis positione erigitur: cum ramulis
tenuibus atq; horrentib⁹ in longitudine bipalmis
cum folijs paruis rute similib⁹: sed angustiorib⁹
et longioribus: cuius habita similis est sarmento:
florem odoris suavis habet i omnibus virgīs cō-
stitutum et in summitate purpureum: et linguam
remordentem et gustu viscidā. radix eius inuisibilis
est. **Halci** in locis saxosis. Est autem vehemēti⁹
et calidi⁹: ea que est vsualis. que ideo accipit no-
men berpillum: q̄ greci berpere reperere dicit: q̄
ambulat. Nam fructus huius plurimumambu-
lat fructificando.

Auic. lib. ij. capi. mescatramisir. Mescatra
misir siue mescarrasir est cuius stipi-
tes sunt similes aschebabram sicco: ex quo non
assumitur in principio cibi sapor plurimus neq;
odor. deinde succedunt amaritudo et acuitas: et
est diuersarum specierum. Et vna ē debilio: alia.
Est ea. et sic. proueniens ad tertium.

Posse. Sera. aucto. dial. prouocat
menstrua quando su-
pitur in potu et vrinam: et confert tortionib⁹ ven-
tris: et attritionibus musculorum: et summitatum
eorum: et apostematibus epatis calidis. et ē bonū
contra nocumenta venenorum quando bibitur.
et sit emplastrum cum eo super morsum: et quan-
do coquitur cum aceto et admiscetur ei oleū ro.
et projicitur super caput sedat fodiā: et est cōueniē

proprie lithargie et carabito. Et quando sumitur i potu ex eo cum acceto. 3. iij. sedat vomitum sanguinis. Et idem auctoritate Gal. semen eius est si militer calefactum: et ideo quidam exhibent illud in potu habentibus syncopim et tortiones i vino. Et idem aucto. dial. habet virtutem calefactum: quando semen eius bibitur cum vino et confert di stillationi vine et lapidi: et tortionibus ventris et syn copi. Et fit emplastrum cum eo ad puncturam apud et quando sumitur in potu sedat vomitum. Et idem aucto. mesuay: Aperi opilationes viarum: et habet virtutem confortandi malum i punctura.

Dias. virtutem habet constrictivam siue redarguentem. menstruis imperat. vrinam provocat. bibitum tortiones et conquassationes vtiliter curat. tumorem epatis compescit. moribus venenatis occurrit. bibitum et impositum id prestat. Dolorem capitis cum aceto coctum oleo ro. addito compescit: maxime litargicis et freneticis adhibitus prodest. nauseam provocat. Item emoptioicis mederi dicit. 3. iij. cum aceto datis.

Gal. vi. sim. pbar. cap. de serpillo nominant ipsum multi susubar. sapor eius est fortiter acutus. et virtus eius est cal. subiliatua et re solutiva. et provocat vrinam et menstrua.

Anic. quando pascunt eum pecudes facit emulgere sanguinem et excusat a calamito: immo fortius est eo plurimum et extrahit humiditates viscosas a pectore et pulmone. Syrupus eius confert conturbationi et nausee. provocat menstrua fortiter et vrinam.

Cap. 572.

Asador arab. gre. vulsadar latine vero sal armoniacus est albus et rubeus et ex trahitur ex lapidibus claris duris et est salis mordacitatis multum. defertur ex coarsceni. et sunt ei colores multi. Nam est ex eo niger et puluerulentus. et albus clarus sicut cristallus et est melior: et est ille qui ingreditur in medicinis. et est cal. et sic. i. iij. gra.

Posse. Sera. Est absterfivus humorum grossorum: et abstergit et lavat: et confert casui vultu et squinantie: et diminuit albedinem oculi seu pannum eius.

Ascadar	idem quod supra
Aurida	i. amigdala
Aurifar	i. cymbalaria
Aurifari	idem
Autum	i. motum.
Aurumscemus	i. stella terre.
Aurular	i. antimonium

Cap. 573

Nux vsualis latine: arab. Jucus Alexandriae: gre. carea baslica vel karia: et est nux vsualis qua communiter vtimur ad edendum. Sciendum quod nucis multa sunt genera: sed quando simpliciter ponitur p vsuali intelligitur.

Posse. Dial. cap. de nuce. Nux si masticata fuerit ca

costomaca est: indigestibilis: et choleram nutrit. Dolorem capitis commouet: tussientibus contraria est. a ieiunis comesta nauseam provocat. venenis contraria est si comesta fuerit. sumpta cum caricis lumbricos latos excludit. cataplasmatibus adhibita tumores mammarum compescit. luxationibus cum melle et ruta bene adhibet. cum cepula melle et sale morsum hominis et canis ad sanitatem perducit. tunsa cum cozio et in vmbilico posita tortionibus medetur. cozum eius combustum tritum cum oleo et vino capillos infantibus inunctum bonos reddit. allopicias limpidat vel emendat. menstrua suspendit si caro ipsi combusta cum aqua bibita fuerit. Ueteres autem nucez carnes eaz cataplasmatibus adhibite caneros et carbunculos tollunt. egilopas limpidat. et si caro masticata et imposita fuerit fit etiam ex ipsa oleum si tunsa et expressa fuerit. virides autem nucez cacostomace sunt quod si oleo mixte fuerint eius acrore temperat et liuores corporis tollunt. Arbor nucaria habet in folijs h vel cinis stipitum. nucis autem viridis cortex tunsa et pressa et succo qui eicitur cocto cum melle ut solet fieri de moris ad oris vicia bonum est: et vocat oia careon. Item cortex nucis siccata et vsta leptome ris et desiccata sine mordicatione fit medicina.

Gal. vi. sim. pbar. cap. caria. caria vel carea i. nux arbor. habet quidem quid in pullulationibus et frondibus stipticum euident. plurimum autem in nucis cortice recentis et sicco. Vnum autem eo propterea et tinctorum: non autem exprimentes eos: et succum similiter succo mororum et ruborum coque tes cum melle. stomatico vnum pharmaco: et etiam ad alia vniuersa in quibus sunt congrui predicti succi. Nunc vero ipsius aliud quidem est esibile: aliud oleaginosum et subiliu pariu. quo circa et succi fit facilliter et magis quidem fit tale quantum repositum diu manet. oleum namque exprimere est possibile ex eo antiquato. Nux autem diaforetica sufficienter fit. unde quidam cum ea cacrenas et carbunculos et egilopas sanat. Quidam autem et ad nervos vulneratos vnum ea. Reces autem vni est h3 quid et stiptice qualitatis. que vero incompleta sunt adhuc et nondum sicca similiter et alijs fructibus quicumque sunt virides plena est humiditate semidigesta. Cortex autem eius siccus vltus subiliu pariu fit exsiccatum et imordax pharmacu. Est autem et aliud genus cariarum. i. nucum paruarum que vtiq; et pontice nuncupantur: et sunt auellane: pro

Anic. lib. ij. capi. de nucis cali. est i

ij. sicca in principio secundi gradus. et in ipsa est humiditas que delet cum antiquat et infixa est nucis stipticitas plurima: et folia et cortex ipsi oia sunt costringentia fluxu sanguinis. Et eius cortex adustus et desiccatus sine mordicatione. Oleum vero vetuste est sicut oleum vetus: et absterfio antique est fortis. Et recentibus fit emplastrum super vestigia percussionis. masticata medulla eius ponit super apostema melancolicum et vlcerosum. et confert ei gutta

Ulcibus cal. sparsa sup ea. et in emplastris cum melle et ruta cōfert torsioni neruoz. facit sodas et distillat succo folioz tepidus in aure et confert saniei i aure. dicit alcans q ipsa grauat linguam et est facies bothoz in aure ei oleū cōfert berpeti estiomeno: et berisipille et fistulis in pibus oculi succus corticis eius et rob eius phibet pfoatione: et nocent tussi. et oleū antiquaz facit venire dolo rem gutturis. et ex oibus quidē spēb⁹ nucis dixit alcans fieri cplastrū mamille apostōse. et pprie ex regali magna ē difficilis digestiois: et mala stomacho: s; nutrita recess ē melior stomacho: et mi noris nocumēti: et illud qñ frangit a duob⁹ coti cibus suis. et nux quidē nutrita cū melle cōfert stomacho fri. Dico autē q nux nō ē cōueniēs nisi stomacho fri. tātū facit bothoz: et sedat doloz vctris pūgitiū. et retinet p̄cipue friga. et e^o cortex frinz fluxū sanguis mēstrui. et q nutritiua ē cōfert renib⁹ frigidis valde. et cinis corticis ei⁹ phibet mēstrua bibitis cū vino et suppositus: et qñ comedit nutrita soluit. mult⁹ vero succus ei⁹ educit vermes par uos et ascarides: et ē ex eis que cōferūt ozbo. et cuz ficibus et ruta ē medicamen omnib⁹ venenis. et ex ea cū cepe et sale fit emplastrū sup morsū canis rabiosi et reliquorū. Rabi moises: si multū ex eis comedatur generat retentio verborz: et ideo non dant pueris et citius digeritur nuculis. Auerois in suo colliget capitulo de nuce. Auces cal. et sic. sunt que multū cōmeste faciūt paraly sim lingue et p̄uocāt vomitū et laxant ventrē. et comeste cuz ear icis obstant veneno. bone sūt tempore magis frigois.

Nuxkeden quid ē lege lanceden
Nuxbeden idem quod supra
Nuxeden idem
Nux muscata i. nux muscata
Nux indica i. magna que ab india venit: p quo lege neregul.
Nux pontica i. nux auellana
Nux pua idem
Nux metb i. alexandrina
Nux carea basilica i. auellana
Nux basilica i. vsualis
Nux lecto carica idem quod supra
Nux regalis i. nux indica
Nux romana quid ē le. electrum.
Nux gallica idem quod supra
Nux farta i. nux egyptia: que ē magna habēs semina intus in casibus ordinatis: sicut ē ordinatio seminū in pomo nigelle: et semina eius vocantur grana paradisi vel meliketa. vel mela egyptia sūt illa semina odorifera et nimia acuta mordicātia linguam ut piper.
Nux egyptia idem quod supra
Nux alexandrina i. nux vsualis.
Nux persica idem
Nux cipeffi omnibus est nota: et fit ex ea secundū
Nuc. emplastrū rupture.
Nux thamarisci vel thamaric ē fructus thamarisci

Nuc. vocat ipsum alkan mezok vel kemi zik. ē equalis in caliditate aut ē i p̄ncipio primi. abscondit fluxū sanguinis. et collutio ozis ex eo et aceto remonet dolozem dentium.
Nux miristica est nux muscata. nam miristicum grece. i. odoriferum latine.

Nux cardis miristica idem est. **Cap. 574**
Nux muscata latine: **Sera.**
 ara. i. euzbaue.

Nux muscata i. nux muscata: et affertur de india. Et idem auct. isaac meliores sūt ex eis rubee pingues graues: et deteriores nigre leues et sicce. sunt cal. et sic. **Doſſe.** stringit ventrē et aromatizat stomachū: et odorē eius facit bonū. aufert supfluitates a stomacho et digerit cibum. et expellit ventositates. et corroboret stomachū et epar. et confert lentigini faciei: et serpigini. et extenuat splenē. et mollit apostemata dura epas. et natura eius et sicut natura gariofiloz. et ē cal. et sic. in. q. gra. bona est stomacho et epati frig. et confert debilitati eorum. **Cap. 575**

Nux atellana latine: ara. i. euz agi leuz omnibus ē nota. **Sal.** vj. sim. p̄bar. de nucib⁹. Est autē et aliud genus cariarū. et nucū paruarū: que vicijs et pontice nuncupantur ampliori p̄cipantes terrestri substātia: quocirca et magis auſtera cū gustat ipsa planta et fructus et cortex apparet. in alijs vero similis existit magne nuci que vocat ab aliquib⁹ basilica. nuncupat autem et hec parua nux a pluribus leptocarium vel auel. **Doſſe.** **Dias.** Auellane i cibo sumpte dolozem capitis incutiunt. stomachū inflatione distendūt. cozpori sano pinguedinē cōferūt. sicce in vase sic tili cōstitute distillationib⁹ mitigandis vtilis offeruntur. trite ex aqua mulsā potatēq venustissimē tussis molestiam sedant. Alij tritas cū passo bibendas dederūt ad pulmonis et iecoris vicia sananda. Multū tritas cū pipe miscuerūt cum vino p̄pinatas cōtra catarrū et tormenta ventris: et vrinē distillantans angustias valere senserunt. cū arungia vel adipe vsina contrite et alopicāse limite capillis dāna restitunt. dicūt aliqui cozia eius cum oleo trita oculos gattineos inuncta inficere et capillos. hanc multū leptocariā vocāt. cacostomati ca est: que si affata fuerit: et cum pipere bibita cataron maturescere facit: et tota cōbista et arungie mixta ut superius **Jo. mes.** capi. de oleis. scriptum ē facit. **Oleum** ei⁹ valet contra dolozem arteticum et neruozum.

Nuc. lib. ij. cap. auellana. Auellana nutribi lior ē nuce: quoniam est magis solida et minus vinctuosa: et tardioris digestiois. declinās ē ad caliditatem quandam et siccitatem parua. generat ex ea cholera. et in ipsa ē stipticitas maior q̄ in nuce. et in ipsa est inflatio et generat ventositatē in ventre inferiorē: et qd ex ea adustū est tingit capillos. facit sodam. et affat et comedit cum pauco

pipere et maturat corizare. y. inquit auellana i ce
 rebro facit augmenta. Estimauerit quida q ipa
 illinita sap vertice pueroru varios habentiu ocu
 los delet varietatem. comedir cu aqua mellis et
 cofert tussi antiq: et adiuuat ad spuendiu. Est tarde
 digestionis: et excitat vomitu: et tardioris digesti
 onis q nux. eius cortex e stipticus et cōstringit ve
 trem: et ofert venenis et morib: et pprie cu ficub
 et rna: et puncture scorpionis. **Cap. 576.**

Alix vomica e fructus secunde spe
 ciei titimalli carficeti p dia.
 secundum quosdaz vocatur castanea
 indica.

Sera lib. aggreg. ca. ieu3 alkei auct. habix
 facit vomere fortiter. color eius e in
 ter glaucedine et albedine: et est maior auellana pa
 rum: et sunt **Posse**. Quando accipit de cor
 in ea nodi. **Posse**. Quado accipit de cor
 tice eius et terit et criba
 tur et accipit de ipso. 3. ij. cu duob aureis anisi tri
 ti: aut semine feniculi: et coficit cu melle sufficieti
 et bibit cu aqua ca. mouet vomitu: et expellit sup
 fluitates colicas et plegmaticas.

Flux agrestis i. byrungus
Flux integra est pondus ponderas suminet. xiiij
Cap. 577.

Alix methel latine sed arab. ieu3
 methel.

Srea lib. aggreg. et ca. ieu3 me
 thel vachie: bonalbacha
 rich ide sunt: et sunt nux methel. et est fructu simi
 lis nuci vomice. et semen eius e simile semini ma
 dragoze. et cortex ei e asper. et sapor eius e delec
 tabilis: et vinctuosus. et vir e fri. in quarto gradu
 si detur de ea in potu vna kirat

Posse cu vino inebriat ebrietate forti: s
 si dent duo aurei cu eo statim occidit. Et ide au
 eto. Rasis ieu3 methel e narcoica: et fortasse oc
 dit et opilat et facit euomere. et si det de ea quanti
 tas. 3. 5. inebriat ebrietate forti. et opozet q sumes
 ea sumat butiru calidum: et ponant extremitates
 eius in aqua calida: et fiat q euomat satis: et curet
 cura illius qui sumpsit mandragora. **Alic**. lib. ij.
 facit subet et e mala cerebro: et pondus danich. i.
 ex ea inebriat: est inimica cordi. 3. i. ex ea e venenu
 dici sue.

Sequitur de. O.

O	Alc	i. salmandra
	Dacion	i. filupendula
	Dabelcoza	i. cucurbita
	Dafaragu	i. virga pastoci3
	Dafatar	i. ouiganu.
Damfaxion		i. gramen.
Damenen		i. sisimbrium.

Cap. 578.

Omps arab. gre. erob: latine ci
 cer.
Sera lib. aggreg. cap. omps au
 eto. **Hal.** Omps. i. cicer.

Et ex eis sunt alba: et ex eis sunt nigra Et est alia
 species que dicitur kerfenne: et sut rubea: et cicera
 assimilantur orobo: et nigru nominat teres. **Uirt**
 est ei cal. cu humiditate pauca: sed folia ciceru a
 grestium sunt familia folijs domesticoru. **Ueruz**
 grana eoru diuersa sunt ab illis: et ofertit ad ea ad
 q cofertunt domestica. sapor eoru e amarior: et vir
 tus eorum est calidior: et sicior: et fortior domesti
 ca in om

Posse. Gal. viij. sim. phar
 nibus. **cap. de cicere**
 Cicer legumen inflatu facies ventre lactis et sper
 matis generatiuu. et puocat menstrua magis diu
 reticq. renes mudificat decoctio ei. et aperit opi
 lationes epatis. frangit lapides renu. et abstergit
 scabiem et empetiginē. et resoluit apostemata que
 sunt in anre et apostemata testiculoz. et curat exi
 turas malas quando administrat cum melle. Et
 idem vi. sim. phar. cap. erob. i. cicer agreste p oia
 calidius e domestico: ca. s. et desiccatiuu iquantuz
 acrius.

Dias in proprio ca. Cicer domesticu mol
 lit ventre: q prouocat yrina et men
 strua et iuuat puum et generat lac: sed inflatiuum.
 Et est aliud cicer quod vocat cicer pegrinu: et e
 orobus. qd cataplasmatib adhibitu immores te
 stiū et formicas et zernas et caneros et scabies mali
 gnas melle mixto saluberrime curat. Pro q latu
 inuenies si legis serfenne. Est aliud gen? cicerum
 qd crios dicit et e rubeu. simile habet virtute supi
 ori. qru elixatura cu libanotido accepta hydropi
 cis et ictericis medicat. vesice vulnerate cotraria
 sunt. et renib? inuilia. cu? virtus e epispastica et
 cal. ex media pte cu pte amaritudinis: ppter qd et
 splen et renes et epar purgat. scabies et parotidas:
 et vulnera mala cu melle sanat. Est aliud genus ci
 ceru qd cicer aretinu dicit et est nigru. hoc omni
 cicere plus diureticu dicit. cui? decoctio bibita la
 pides in renibus frangit. Est alteru genus cicere
 agrestis folia habens familia superiorib: odoris
 viscid: semine simile. sed tanta efficacia e illi qua
 ta superioribus.

Gal. vi. sim. phar. cap. erob. **Erob.** i. cicer a
 greste: per omnia validius est dome
 stico: cal. scz et desiccatiuu iquatu acru et amarius
Alic. Album ca. et sicum est i primo: nigz
 est fortius. ambo sut inflata lenitina
 et in ipso est incisio et nutrimentuz qd prebet. Est
 fortius nutrimento fabaru et magis solidu. et neq
 e in figuris suis qd magis ipso nutriat pulmonē
 et qd ex ipso est humidum plus est generatiuum
 supfluitatum qd qd ex eo sicum est. abstergit len
 tignes. et colozem efficit bonum linium et come
 stum. confert apostematibus ca. et duris: et relis
 apostematib? que sunt ex eis in glandulis. ei? oleu
 cofert empetigini. et ipsi? farina vlcereb? fraudu
 lenis et canerosis et puritui: et cofert dolori doz
 si. et confert bothor humido in capite. et ofert ei?
 infusio dolori molarium. et cofert apostematib?
 gingiue calidis et duris: et apostematib? que sunt
 sub auribus. Et cicer clarificat vocem et nutrit